

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 19.10.1999 56. vuosikerta Numero 6 Sivu 8

Porkkanalajikkeiden nostoajat puntarissa

MARJA AALTONEN, Maatalouden tutkimuskeskus

Porkkanalajikkeista on nykyään kaupan runsaasti erilaisia F1-risteytyksiä. Lisänä ovat vielä samojen lajikkeiden luomu- ja erikoiskäsitellyt siemenet. Siksi onkin vaikea nimetä Suomen porkkananviljelyn päälajikkeita. Lähes yhtä vaikeaa on selvittää uusien viljelyyn suositeltavien lajikkeiden kasvuaikoja. Näitä asioita on haarukoitu MTT:n Hämeen tutkimusasemalla Pälkäneellä vuosina 1997-99 tehdyissä lajikekokeissa.

Porkkanan viljely- ja varastointitekniikan muutokset ovat kokeneet vuosikymmenen aikana melkoisen rationalisoinnin. Ongelmat ovat keskittyneet viime vuosina lähinnä markkinointipuoleen ylitarjonnan heilutellessa tuottajahintoja hyvinkin alas.

Porkkanan lajiketutkimukset mahdollistuivat Pälkäneellä, kun Kaakkois-Pirkanmaalla aloitettiin vuonna 1996 EU-rahoitteinen vihannesprojekti. Projektista vastaa MTT:n Hämeen tutkimusasema ja mukana on noin 50 tilaa Kaakkois-Pirkanmaan alueelta.

Porkkanalajikkeiden aikaisuudesta ei välttämättä ole varmoja tietoja, sillä samoja hybridi-lajikkeita viljellään ympäri Eurooppaa ja koko maapalloa hyvinkin erilaisissa ilmasto- ja maalajiolosuhteissa.

Koenostoja tehtiin syyskuun ensimmäiseltä viikolta alkaen noin viikon välein lokakuun alkuun asti. Mikäli lajikkeen paino ei ollut lisääntynyt edellisestä koenostosta, se korjattiin ja varastoitettiin myöhemmin talvella tehtäviä tautihavaintoja varten.

Viljelytekniikkaa sama, vuodet erilaisia

Lajikekoe kylvettiin kaikkina koevuosina Caspardolla, pneumaattisella kylvökoneella, noin 7 cm nauhaan tasamaalle 12.-13.5. Porkkanarivejä harvennettiin paikka paikoin käsin, jotta kylvötiheys saatiin tasaiseksi, n. 40-50 kpl/rivimetri. 150 cm leveään penkkiin kylvettiin 4 riviä, jolloin riviväli oli n. 37-38 cm.

Toukokuun sateiden ansiosta porkkana taimettui kesällä 1998 hyvin ja tasaisesti noin 13 vuorokaudessa. Tänä kesänä kuivuus oli ongelma ja taimettumisaika venyi lähes kolmeen viikkoon. Porkkanaa jouduttiin kastelemaan kaikkiaan 7 kertaa kasvukauden aikana. Silti kuivuuden ja kuumuuden

vuoksi porkkanoissa oli runsaasti Streptomyces-sädesienen aiheuttamaa kuorirupea. Aluksi laikut juurissa olivat pieniä, pistemäisiä korkkiutumia, jotka porkkanan juuren kasvaessa muuttuivat vyömäisiksi renkaiksi.

Peruslannoituksena annettiin vuosittain 800 kg PuY1 (80 kg N/ha). Naattien hitaan kasvun vuoksi elokuun alussa jouduttiin ruiskuttamaan lehtilannosta kasvun vauhdittamiseksi. Karkealla kivennäismaalla rikkakasvien torjunta on purrut hyvin. Ennen porkkanan taimettumista rikat ruiskutettiin 1 litralla Afalonia. Kesäkuun puolivälin jälkeen käsittelyä täydennettiin 2 litralla Afalonia ja 50 g Senkor-seosta. Juolavehnän torjunta tehtiin juhannuksen jälkeen 1 litralla Agilia.

Tuholaisongelmat ovat vuosi vuodelta pahentuneet tutkimusaseman vihanneslohkoilla. Ilmeisesti lohkojen reunoilla on sopivia kuusikoita porkkanakemppin talvehtimipaikoiksi. Myös porkkanamaan vieressä sijainnut kuminan virallinen lajikekoe on monivuotisena kasvustona ollut hyvä väli-isäntä kemppille. Kemppejä vastaan käytettiin yleensä noin 3 pyretroidiruiskutusta.

Elokuun lopun lämpösummakertymä (yli 5 asteen) oli varsin erilainen koevuosina 1997 ja 1999 verrattuna vuoteen 1998. Se heijastuu osaltaan tuloksiin niin, että muutamat lajikkeet valmistuivat vuonna 1997 aikaisemmin kuin vuonna 1998. Elokuun lopussa 1998 tehoisa lämpösumma oli vain vähän yli 1000 astetta, kun se 1997 oli samana ajankohtana lähes 200 astetta enemmän.

Ongelmana runsaudenpula

Usein aikaisuusryhmittelynä pidetään sitä, että yli 110 vuorokauden kasvuajan kylvöstä sadonkorjuuseen vaativat lajikkeet ovat talvilajikkeita. Koevuosina ensimmäiset nostot tehtiin vasta yli 110 vuorokautta kylvöstä, vaikka vain harvat koelajikkeet olivat varsinaisia talvilajikkeita. Koesarjassa oli yllättävää se, että sellaisten varhais- ja kesälajikkeiden kuin Nanthyan, Nantes Tip-Topin ja Mokumin kasvu sekä juurten painon lisääntyminen jatkui pitkälle syyskuun puoliväliin. Käytännössä vapun jälkeinen viikko on aikaisin ajankohta, jolloin Pirkanmaalla päästään kylvötoihin.

Harson alla kasvatettaviksi nippuporkkanoiksi olisi tarjolla uusia hyvänmuotoisia ja maukkaitakin lajikkeita. Nopein kasvu ja itäminen oli Primo-lajikkeella, joka oli vuonna 1999 kokeissa mukana ensimmäistä kertaa. Kokeiden lajikkeista ainoastaan Nantes Tip Top ja Nantes Express eivät ole F1-hybridejä. Näistä edellisen kasvu on jatkunut yllättävän pitkään syksyllä ja N. Express on ollut naatistoltaan vahvimpia lajikkeita.

Nanda on ollut hyvä kesälajike, jonka juuri on 17-18 cm pitkä ja muodoltaan sylinterimäinen. Tänä vuonna Nandassa oli varsin vähän kuorirupea (kuten myös Maestrossa ja Bolerosssa). Bolero on myöhäinen lajike, joka soveltuu hyvin

pesu- ja varastoporkkanaksi. Sen juuri on 17-19 cm pitkä, muodoltaan kartiomainen ja pinnaltaan sileä. Lajike on yksi Euroopan eniten viljeltyjä. Se soveltuu hyvin koneelliseen nostoon vahvojen juurien ja kestävän naatin ansiosta. Naatti on hienoliuskainen, hiukan persiljamainen. Kesällä 1999 se osoittautui laadukkaaksi ja vahvanaattiseksi hietamaillakin, joissa kuivuudesta ei ollut haittaa. Maestro on Boleron uusi sisarlajike, jota se myös suuresti muistuttaa. Siinä ei ole juuri esiintynyt kuorirupea.

Newmarketia on esitelty talviporkkanaksi, mutta se valmistuu niitä nopeammin. Juuri on pitkä, solakka, sileä, tasapaksu ja erinomaisesti värittyvä. Viljelyä kannattaa kokeilla turvemailla.

Narbonne on yleisesti viljelty, varma, vahvakasvuinen ja suhteellisen myöhäinen porkkana. Naatti on kestävä ja taimettuminen yleensä nopeaa ja varmaa. Juuri ei ole aivan yhtä "kaunis" kuin Pantherilla, mutta sitä on viljelty myös pesuporkkanaksi. Yokon on puolestaan Pantherin sisarlajike, jota mainostetaan Pantheria vahvanaattisemmaksi. Fontana on myöhäinen ja kauan viljelyssä ollut teollisuusporkkana, jonka sisäväriytyy on tumman oranssin. Suurin osa teollisuuden sopimusporkkanasta on tätä vahvanaattista lajiketta. Juuri ei ole aivan tylppä- eikä tasamuotoinen hyväksi pussiporkkanaksi, mutta lajike on viljelyvarma ja naattien terveys yleensä hyvä, kuten myös sadon määrä. Carlo on keskimyöhäinen lajike, jonka sato oli vuonna 1998 koenostoissa Fontanan kanssa paras. Jalostajan mukaan lajike soveltuu kevyille maille. Carlon naatti on korkea, vihreä ja vahva.

Turbo osoittautui hyvälaatuiseksi syyslajikkeeksi, jonka naatisto on tummanvihreä ja tukeva. Juuri on 18-20 cm pituinen. Lajike oli kuivana kesänä 1999 kasvuvoimainen. Yellowstonen malto on häkellyttävän keltainen ja jonkin verran yläpäästään vihertävä. Pitkät juuret ovat solakoita ja tasapaksuja, mutta tänä vuonna kuorirupea ja korkkiutumaa oli varsin paljon. Lajike tuo erikoista vaihtelua porkkanoiden värivalikoimaan.

Lisätietoja:
sähköposti marja.aaltonen@mtt.fi
puhelin (03) 534 2214.